

PROSJEKT NERENGEN: årsrapport 2016

Steinhuggerverkstedet på eiendommen Nerengen i Lunner ble vedtatt revet i forbindelse med RV4-utbyggingen på Volla, Lunner kommune. Selvlært steinhugger Kristian Hjalmar Rehnstrøm (1905-1968) produserte og forhandlet gravsteiner herfra i en årrekke. Verkstedet hans på Nerengen ble satt opp i 1948, og all tilhugging, sliping og gravering av gravsteiner ble utført i verkstedet. Bygningen har stått nærmest urørt siden gravsteinsproduksjonen stoppet ca. 1965 og fremsto ved befaring i 2015 som intakt og i god stand. Verkstedet er omlag 11x6,5 meter og er et uisolert reisverksbygg med skut, åpen himling og jordgulv. I verkstedet finnes en oppmurt esse med murt essetrau og pipe. Et isolert rom med liten etasjeovn fungerte som kontor og arbeidsrom for gravering- og detaljarbeid. Blokkene ble slipt ved hjelp av en remdrevet slipemaskin produsert på Johnsrudverkstedet på Roa. Johnsrudverkstedet står i dag på Hadeland Folkemuseum.

Steinhuggerverkstedet Nerengen før demontering.

Overtakelse og finansiering

Randsfjordmuseene (RM) ble i 2015 kontaktet for å se på om det var interessant å ta inn verktøy fra verkstedet til museets samling. Eieren ba i ettertid museet om å vurdere overtakelse av hele verkstedet med inventar. RM hadde ikke egne midler til å gjennomføre et slikt prosjekt, men det ble besluttet å søke utbygger om å dekke de faktiske kostnadene i tilknytning til prosjektet, mens RM selv skulle stå for arbeidet. Statens vegvesen bevilget 280.000 kr sommeren 2016, med et krav om at bygningen måtte være fjernet innen februar 2017. Dette kravet førte til at museet omprioriterte egne ansatte fra eksisterende oppgaver slik at prosjektet kunne igangsettes høsten 2016. Prosjektet er budsjettet til 925.650 inkl. mva, hvorav museets eget arbeid er estimert til en verdi av 630.000 kr. Ved årsslutt 2016 har prosjektet brukt 79.189,48 kr i faktiske kostnader, og tilsvarende gjenstår 200.810,52 kr av tilskuddet fra vegvesenet. Regnskapet følger så langt budsjettet.

Demontering og flytting

Arbeidet med flytting av løst og fast inventar, samt demontering av selve bygningen startet opp i august 2016. Inventaret består først og fremst av verktøy og maskiner brukt i gravsteinsproduksjon, samt enkle møbler. I tillegg har museet mottatt arkivmateriale som omhandler driften av verkstedet, samt gårdsdriften på samme eiendom.

Inventar i verkstedet før flytting.

Under arbeidet med å tømme bygningen ble det gjort funn av gammel dynamitt. Politiet ble kontaktet og henvendelsen ble videresendt til et privat firma, Thorleif Gullhagen, som hentet og destruerte dynamitten etter noen uker. Dette førte til en uforutsett utgift i prosjektet på 10.000 kr.

Grunnarbeider og støpning av sokkel på ny plassering på Hadeland Folkemuseum (HF) ble utført av Entreprenør Ola Hoff i september/oktober. Museets egne håndverkere flyttet selv det meste av inventar og demonterte bygningsmaterialer. Kontoravlukket kunne flyttes helt, i likhet med nordveggen. Det ble leid inn kranbil fra Entreprenør Svein Oves for å transportere disse bygningselementene fra Volla til HF. 17. oktober var hele verkstedet flyttet fra Nerengen, og kun opprydning gjensto før tomten på Nerengen ble overlatt til vegvesenet. I slutten av oktober ble byggeplassen på HF sikret for vinteren og det videre arbeidet lagt i bero.

I desember ble det sendt ut henvendelser til begravningsbyråene på Hadeland med invitasjon til samarbeid omkring Nerengen-prosjektet. Henvendelsene har så langt resultert i økonomisk bidrag fra Jølstad begravningsbyrå på 5.000 kr, samt en svært positiv tilbakemelding fra Opsahl begravningsbyrå med ønske om å bidra inn i prosjektet, enten økonomisk eller på andre måter. Dette vil bli videre fulgt opp i 2017.

I 2016 er det estimert et tidsforbruk blant egne håndverkere på ca. 400 timer. I tillegg kommer ca. 75 timer i forbindelse med dokumentasjon og administrasjon. Det er utarbeidet egen SHA-plan for arbeidet med demontering og gjenoppføring av Nerengen.

Videre arbeid med gjenoppføring, dokumentasjon, katalogisering av løst inventar, rekonstruksjon av interiør og tilretteleggelse for formidling vil fortsette vår/sommer 2017 avhengig av prioritering av en helhet av arbeidsoppgaver på HF i 2017. Estimert åpning for publikum er sommersesongen 2018.

Kontordel og tidligere nordvegg gjenoppført på ny, støpt sokkel på Hadeland Folkemuseum.